

Washington, Library of Congress, Rosenwald Collection 1131, fol. a5 verso

Het hadde een ridder twee dochteren van twe huysvrouwen,² dair af deen seer devoet was, ende bisonder en adt si nemmermeer, si en hadde eerst messe ghehoort, haer ghetiden ende ghebeden ghelesen, so verre alst haer mogelijck was. Maer so haest als dander dochtere een stuck vander missen ghehoort ha[dd]e³ ende eenen *Pater nostere*⁴ ofte twe ghesproken hadde, so moeste si wat goetlijcx⁵ eten ende seyde dat haer thoot wee dede. Maer ten was anders niet dan een quade ghewoente, want oock des avons, als haer vader ende moeder slapen waren, adt si eenighe leckernie dye si gheborghen hadde. Dese ghewoente hiel si altijt totter tijt toe datse ghehuwelijct was met enen goeden ridder, de welcke doen hi des ghewair wert datsi sodanighen leckernie⁶ bedreef, haer des seere dicwijls strafte, somwijls met goeden woerden ende somtjts met quadens woerden, want hair dat seer scadelijck was aen siel ende lijf. Maer si was des so ghewoen dat sijs niet ghelaten en conde noch en wylde, wat dat haer haer man badt, smeecte oft strafte. So ghebuerdet in eender nacht, als de riddere uut sinen slaep ontspranck, datti na sijn huysvrouwe taste, meinende datsi neven hem gheleghen hadde. De welcke doen hise niet en vant, stont hi seer grammelijc op ende ginc in een ander camer, daer hi hair bi twe gesellen vant banckenterende.⁷ Des hi met grooten thorne enen stoc greep ende sloech den eenen geselle die sijnder huysvrouwen aenden hals lach, so stercken slach als dat den stoc ontwee spranck ende deen stuck spranck sijndere [a6r] huysvrouwen hair ooghe uute. Des si haren man met ganser herten hatende wert ende leyde haer liefde aen anderen mans, midts den welcken si goedeloos ende eerloos wort, dwelck haer also gesciede doer haer quade ghewoente.

1. [Eckrich] fol. 4b: .v. Des filles d'un chevalier dont l'une gormandoit et l'autre estoit moult devote
2. huysvrouw: echtgenote, vrouw des huizes
3. [Vander Noot 1515]: haddde
4. *Pater nostere*: het (gebed) Onze Vader
5. goetlijcx: lekkers
6. leckernie: eetverslaving, vreetkick
7. banckenterende: etende (en drinkende)

Daerom eest seer goet misse hooren ende bidden eermen eet, so verre
alst moghelijck es. Maer de andere verwerf doer haer godsvruchticheyt
eenen goeden, edelen, rijcken man te huwelijck, metten welcken si
seer eerlijc ende vredelijck haer leven leyde.

hups vrouwen hair ooghe wte Des si haren man
met ganser herten hatende wert ende lepde haer
liefde aen anderen mans Midts den welcken si
goedeloos ende eerloos wort Dwelck haer also ge-
siede doer haer quade ghewoente Daerō eest seer
goet misse horen ende bidden eermen eet so verre
alst moghelyck es Maer de andere verwerk doer
haer gods vruchtichept eenen goeden edelen rijk-
ken man te huwelijck mette welcken si seer eerlyc
ende vredelijck haer leuen lepde

Daerna myn lieue dochteren suldi gherne
ende willichlijck vasten so veel alst u moge-
lyck es Emmers diewijle ghi noch onghewouwt
sijt drie daghen de weke op dat ghi uwen lichaem
des te bat tot goeden wercken voeghen moeghet
om den godlycken dienst te volbringhen Of en co-
di gheen drie daghen ter weken gevasten Do vast
doch dē vridach te watre en te broode ter eerden der
passien cristi Ende en condi den vridach so niet ge-
vasten Do en eet doch niet eenich dinck dat leuen
ontfangē heeft Wād; seer goet es ghelyckich dat
van eenen ridder gehoort heb die in eenē strijt vā
dē ongeloouigen torcken sijn hoot af gellagē wort
Welck hoot vādē lichaē was riep biechte so laghe
totē ee priester quā dairsh biechte tegē sprach Vā
dē welchē de priestē seer vāwondert sijde vraechde dē
hoofde hoe d; so gesprekē cōde vāden lichaē vācide
sijde Thooft atwoirde d; hē god de genade doē wil
de op d; i geē dootsode scūē en soude o deswillē d; ti
tgoēldaihg vleesch geōsch had t eerē d; crisi? op dē

D[A]erna,² mijn lieve dochteren, suldi gherne ende willichlijck vasten so veel alst u mogelijck es, emmers die wijle ghi noch onghehouwet³ sijt drie daghen de weke op dat ghi uwen lichaem des te bat tot goeden wercken voeghen moeghet om den godlijcken dienst te volbringhen. Of en condi gheen drie daghen ter weken gevasten, so vast doch den vridach te watre ende te broode ter eeren der passien Cristi. Ende en condi den vridach so niet gevasten, so en eet doch niet eenich dinck dat leven ontfangen heeft, want dat seer goet es.

Ghelijck ick dat van eenen ridder gehoort heb, die in eenen strijt vanden ongeloovigen Torcken⁴ sijn hoot af geslagen wort. Welck hoot, [dat]⁵ vanden lichaem was, riep: "Biechte!", so langhe totter een priester quam dairt sijn biechte tegen sprack, vanden welcken de priester seer verwondert sijnde, vraechde den hoofde hoe dat⁶ so gespreken conde, vanden lichaem versceiden sijnde. Thooft antwoirde dat hem God de genade doen wilde op dat in geen dootsonde sterven en soude om deswille datti tsgoensdaichs⁷ vleesch gederft⁸ had ter eeren dat Cristus op den [a6v] ghoensdach vercocht⁹ was, ende om datti oock des vridaechs geen dinck geten en hadde dat levendich gheweest hadde. Biden welcken men claerlijc mercken mach dat sonderlinghe goet is dat hem de mensche ghewent des ghoensdaechs vleesch te derven ende des vridaechs gheen dinck te eten dat leven ontaen heeft.

1. [Eckrich] fol. 5a: .vj. Comment elles doivent jeuner — [Furter 1513] fol. A6v: wie eym Ritter in eynem stryt sin houpt ward ab geschlagen / vnd als es vom lyb kam / erst einem priester bichtet /

2. [Vander Noot 1515]: DAAerna

3. onghehouwet: ongehuwd

4. [Eckrich] fol. 5a: une bataille des Crestiens et des Sarrazins —

[Furter 1513] fol. A7r: jn eynem strytt zwüschen christen vnnd heyden

5. Ontbreekt in [Vander Noot 1515] — [Furter 1513] fol. A7r: als dem das houpt ab gehowen vnd vom lyb hinweg was /

6. dat: dat het (hoofd)

7. tsgoensdaichs: swoensdags

8. vleesch gederft had: geen vlees gegeten had

9. Marcus 14, 10-11 en Lucas 22, 3-6.

O Ch, lieve dochteren, ghi sult oock seer gherne des saterdaechs vasten, op dat de heylige maghet Maria u verwerven wille dat ghi uwen maechdelijcken staet suver ende onbesmet houden moecht ten love ende ter eerden ons Heeren ende uwen vrienden, op dat oock dye quade temptaciën uus vleesch des minder sijn. Het es oock sonderlinghe goet datmen dees twee dagen vaste te watre ende te broode om dat vleesch ende die begeerte daer met onderdanich te maken, ende oock want datmen ghewoenlijc es te doen inder joncheyt, dat doet men ghemeynlijck inder outheyt. Daerom suldi u inder joncheit pooghen te vasten, te bidden, mes te hooren ende den dienst Gods te oefenen, ghelyck dat de heilige santen ende santinnen¹⁰ na inhout haren legenden¹¹ gedaen hebben, daer dore si deewige blijschap verwerft hebben ende veel andere menscen daer dore gracie vercreghen hebben, ghelyck ghi dat claerlijck mercken moecht biden exempelē hier na volghende.

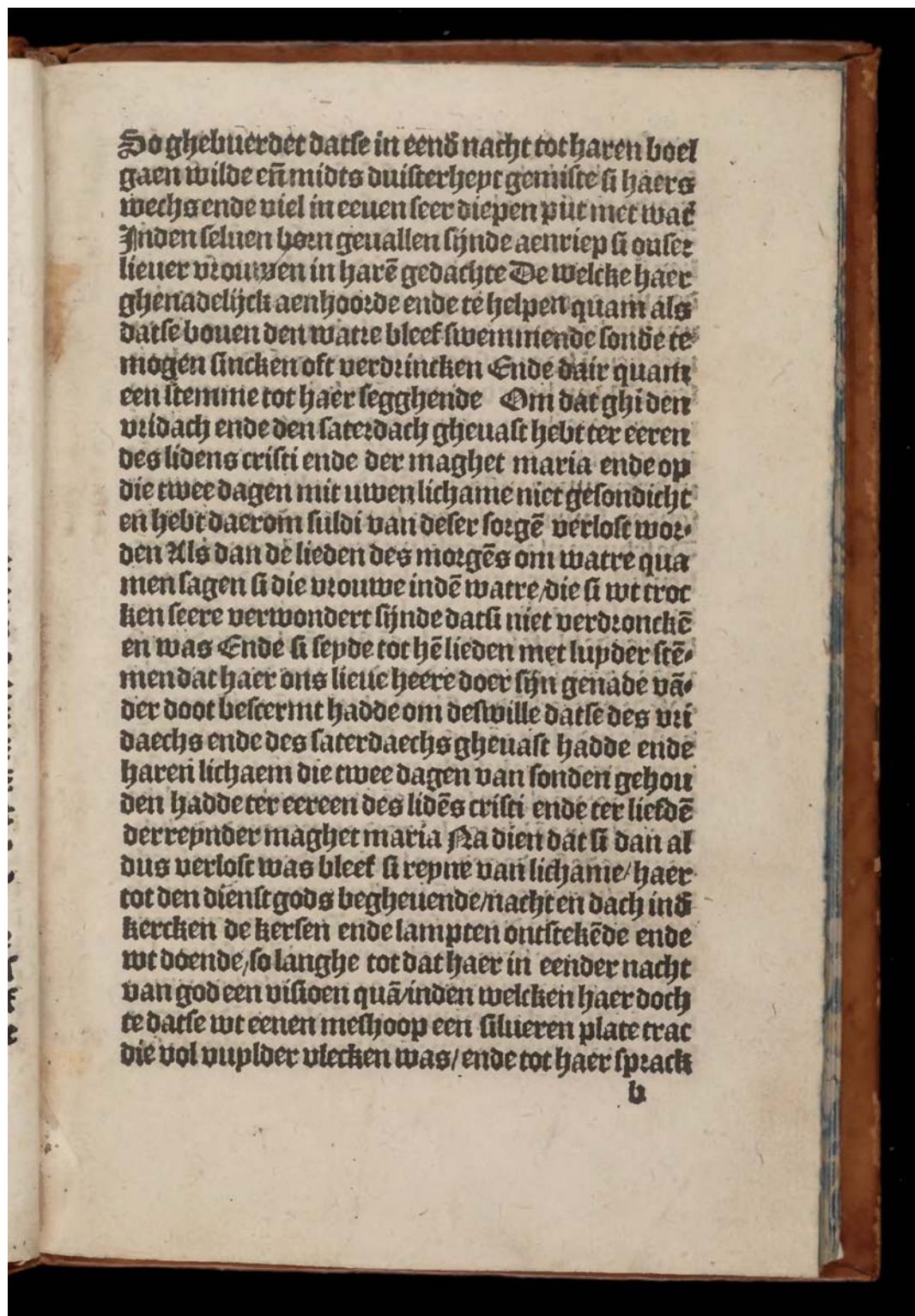
10. santen ende santinnen: mannelijke heiligen en vrouwelijke heiligen

11. Bedoeld lijkt het boek *Legenda aurea*.

ghoensdach vercocht was ende om dattí oock des
vridaechs geen dinck geten en hadde dat leuedich
gheweest hadde. Bidden welcken mē daerlijc merc
ken mach dat sonderlinghe goet is dat hem de mē
sche gheweent des ghoensdaechs vleesch te deruen
ende des vridaechs gheen dinck te eten dat leuen
ontsaen heeft.

Och lieue dochteren ghi sult oock seer gherne
des sacerdaechs vasten. Op dat de heplighe
maghet Maria u verweruen wille dat ghi uwē
maechdelijcken staet siuer ende onbesmet houdē
moecht ten loue ende ter eeran ons heeren ende u-
wen vrienden op dat oock dye quade temptacien
ws vleesch des nunder sijn. Het es oock sonderlin-
ghe goet datmen dees twee dagen vaste te watre
ende te broode om dat vleesch en die begeerte daer
met onderdanich te makē. En oock want datmen
ghewoēlijc es te doē inder ionch; dat doet mē ghe-
mevnlijck ind outh; Daerō suldi u inder ioncheit
pooghen te vasten te bidden mes te hooren en dē
dienst gods te oefenē. Ghelijck dat de heilige lantē
ende sanctinnen na in houcharen legenden gedaē
hebben. Daer dore si deewige blīschap verwerft
hebbē en veel andere menschen daer dore gracie u-
treghen hebben. Ghelijck ghi dat daerlijck merc
ken moecht vide exemplē hier na volghende

Inder stadt van rome woede eē lichte deerne
die alcht des vridaechs en des sacerdaechs vas-
te ter eerē des lidēs cristi en der maget maria t' lief-
de. En hiel haer de selue twe dagē suu vālichame

Washington, Library of Congress, Rosenwald Collection 1131, fol. b1 recto